

Van BoekStartbaby tot leesbeest op school

BoekStart, het leesbevorderingsproject voor baby's, jonge kinderen en hun ouders, bestaat tien jaar. In het afgelopen decennium zijn maar liefst 500.000 koffertjes aan pasgeborenen uitgereikt. Tijdens de BoekStart Inspiratiedag op 20 september jl. werd het jubileum feestelijk gevierd tijdens een middag vol speeches en muziek.

Presentator Bas Maliepaard opent de bijeenkomst met een versje van Hans en Monique Hagen uit *Spelen tot het donker* wordt, een kartonboekje met tekeningen van Marit Törnqvist. Als hij vertelt dat deze titel vanaf volgend jaar in het BoekStartkoffertje te vinden is, klinkt er enthousiast applaus. Voor het publiek is deze middag duidelijk een feestje. Bibliotheekmedewerkers, (voor)leesconsulenten, onderwijsspecialisten, educatiemedewerkers en Bibliotheek *op school*coördinatoren zijn uit alle hoeken van Nederland naar de RAI Amsterdam gekomen om het succes van BoekStart te vieren. Voor de sprekers het podium betreden is er eerst een felicitatievideo van Diana Gerald, Chief Executive van BookTrust in Londen. Zij staat even stil bij de geschiedenis van het van oorsprong Britse project en vertelt hoe kleinschalig Bookstart ooit begon, hoe het rond de millenniumwisseling in een stroomversnelling terecht kwam en uitgroeide tot een wereldwijd netwerk, waarin internationale collega's kennis en ervaringen met elkaar delen. Een van haar tips aan Nederlandse collega's: hoe eerder het boek bij de ouders terechtkomt en hoe positiever hun voorleeservaring, hoe groter de kans op succes.

Het eerste koffertje

Adriaan Langendonk, landelijk programmacoördinator van Kunst van Lezen, en Tineke van Ham, bestuurder van Rijnbrink, verzorgen de officiële opening van het programma. Er worden herinneringen opgehaald aan het eerste BoekStartkoffertje, rood met witte stippen, dat in een oplage van 3500 exemplaren werd gemaakt in Tsjechië. Langendonk vertelt hoe in tien jaar tijd het project door een organisch gegroeide samenwerking tussen Kunst van Lezen en SPN (de gezamenlijke Provinciale Ondersteuningsinstellingen) een enorme groei doormaakte. Hij zet alle betrokkenen die BoekStart hebben helpen ontwikkelen in het zonnetje en bedankt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, dat het project financiert, voor het vertrouwen. Veertig procent van de Nederlandse baby's wordt nu bereikt. Een mooi resultaat, maar Langendonk sluit aan op de nieuwe stip aan de horizon die van Van Ham heeft gezet: 'Over vijf jaar hopen we op een dekking van zeventig procent.'

De Voorleestrom

Gerlien van Dalen, directeur van Stichting Lezen, neemt het woord om alle aanwezigen, en Adriaan Langendonk in het bijzonder, te bedanken voor hun inzet. Erik van Os leert het publiek de tekst van het op Wereldboekendag (23 april 2018) gelanceerde BoekStartvoorleeslied 'De Voorleestrom', dat – met name in de kinderopvang – ingeburgerd moet raken als onderdeel van het voorleesritueel. Daarna is het woord aan Marijke Bos van Stichting Lezen en Astrid van Dam van SPN. Zij blikken terug op de tienjarige samenwerking van hun organisaties en lanceren de nieuwe website voor professionals: BoekStartpro.

Daarna volgt een overzicht. BoekStart en de BoekStartcoach zijn de eerste in een reeks van producten die via de Bibliotheek in het leven van een kind terechtkomen: van Geef

een prentenboek cadeau, De Nationale Voorleesdagen, de VoorleesExpress tot de Kinderboekenweek, de Nederlandse Kinderjury, de Poëzieweek en Nederland Leest. De nieuwste loot aan de stam is Lokaal Besteden. Ingrid van Veen van Stichting Kinderpostzegels licht dit nieuwe project toe. Vanaf dit najaar kunnen scholen een deel van de opbrengst die ze ophalen met de verkoop van Kinderpostzegels besteden aan hun eigen school. Een van de mogelijkheden is het bestellen van boekenpakketten voor de schoolbibliotheek. Van Dam sluit af met een advies aan bibliotheekmedewerkers: blijf de samenwerking opzoeken: 'In jouw Bibliotheek heb je het misschien goed voor elkaar, maar het is maar een klein stukje van de wereld van het kind. Via ouderbetrokkenheid, maar ook via samenwerkingen met nieuwe partners kun je proberen dat aandeel te vergroten.'

Pitches van partners

Na de lunch volgen er vier korte pitches van BoekStartpartners uit verschillende werkvelden. Céline van Klei, jeugdarts bij de JGZ in Kanaleneiland, Utrecht, is ambassadeur laaggeletterdheid van de vereniging van jeugdartsen. Uit ervaring weet ze hoe moeilijk het kan zijn om laaggeletterde ouders met adviezen te bereiken. Ze benadrukt hoe belangrijk het is om naar de juiste ingang te blijven zoeken en laat zien welke hulpmiddelen je daarvoor kunt inzetten. Hannah Vossen, directeur van Compasnul13 in 's-Hertogenbosch toont in een PowerPointpresentatie hoe ver de integratie van basisschool, kinderopvang en peuterspeelzaal in de 39 kindcentra in 's-Hertogenbosch is gevorderd. Ook BoekStart wordt in de Noord-Brabantse hoofdstad breed gedragen. Maar liefst 93 procent van de baby's wordt door dit project bereikt. Het geheim: een grote wil tot samenwerking vanuit zowel gemeente, basisschool als Bibliotheek.

Laaggeletterde ouders

Martine van der Pluijm, docent en onderzoeker aan de Hogeschool Rotterdam, vertelt over haar promotieonderzoek waarin ze strategieën heeft onderzocht om laaggeletterde ouders te bereiken. Ze noemt het voorbeeld van een vader die zijn dochter het colofon van een brochure voorleest en stelt dat het gebruik van boeken laaggeletterden ook kan afschrikken. Beter is het om ouders eerst op een laagdrempelige manier te introduceren in de voorleescultuur, bijvoorbeeld door ze in de positie van luisteraar te brengen. Wie eerst zelf plezier beleeft, ervaart vanzelf wat de winst van voorlezen kan zijn. Merel de Bondt ten slotte, wetenschapper en orthopedagoog, doet onderzoek naar de lange termijneffecten van BoekStart bij een steekproef van jonge kinderen. Dit is een vervolg op het onderzoek van Heleen van der Berg, waaruit bleek dat de resultaten van het project meetbaar zijn op een leeftijd van 15 en 22 maanden (zie *BoekStart maakt baby's slimmer*). Uit het onderzoek van De Bondt moet blijken of BoekStartdeelnemers zich positief blijven onderscheiden.

Inspiratielezing

Na een kort intermezzo van Erik van Os op de ukelele (hij zingt het lied 'Had ik maar leuke kinderen') en een wedstrijd rond de cd van het BoekStartlied (er zijn meer winnaars dan prijzen, maar dat lost Van Os creatief op), is het tijd voor de afsluiting: de inspiratiespeech van Aidan Chambers. De bevlogen Britse leesbevorderaar, geestig en welbespraakt als altijd, vertelt over het pas verschenen boek *Reader Come Home – The Reading Brain in a Digital World* van neurowetenschapper Maryanne Wolf. Zij stelt dat de mensheid zich op een cruciaal moment van de evolutie bevindt. Er groeit een nieuwe

generatie kinderen op voor wie de digitale wereld geen keuze, maar een gegeven is. Dat heeft gevolgen voor de hersenactiviteit. Uit neurologisch onderzoek blijkt dat digitale media zorgen voor voortdurende kortdurende prikkeling, in tegenstelling tot gedrukte media, die een diepere concentratie en intensievere aandacht kunnen stimuleren. Pas tijdens deze verdieping kan de lezer zich overgeven aan een gedachten- en ideeënstroom, die het oppervlakkige dagelijkse niveau overstijgt. Des te belangrijker is het dat we kinderen blijven omringen met hoogwaardige boeken, maar ook met potloden, schriften, muziek en theater; factoren die, als je ze op de juiste manier en met voldoende tijd inzet, de voorwaarden scheppen om van kinderen lezers te maken. Na deze inspirerende uiteenzetting van Chambers is het tijd voor de borrel.

Zie voor de nieuwe website: www.boekstartpro.nl/nieuws/vernieuwde-website-boekstartpro.html